

Witvissen: laagdrempelige recreatie en professionele topsport

Tekst: Eva de Vos

Fotografie: Bram Bokkers en Sportvisserij Nederland

Nederland telt bijna 2 miljoen sportvissers. Voor het merendeel van deze hengelaars heeft vissen een recreatieve functie. Eén categorie steekt met kop en schouders boven de anderen uit: de witvisser. Honderdduizenden Nederlanders werpen jaarlijks hun hengel uit aan de waterkant, al dan niet professioneel. In dit deel van de serie 'Sportvissen in Nederland' tekent Eva de Vos een profielschets op van de witvisser.

Als de sportvisser het heeft over witvis, gaat het niet om een moot kabeljauw in het versvak in de supermarkt. De witvis van de Nederlandse sportvissers is van een andere categorie. Het betreft hier zoetwatervissen als de blankvoorn, brasem, winde en kolblei.

Witvis is de officiële verzamelnaam voor lichtgekleurde karperachtigen. Het is in aantal en biomassa de meest voorkomende groep vissen in de Nederlandse wateren. Veel meer dan bijvoorbeeld roofvissen als de snoek. Behalve dat ze voor ontspanning zorgen voor de recreatievisser, vormen ze een belangrijke schakel in de voedselketen van het 'onderwaterrijk'. Witvissen vormen namelijk de hoofdmaaltijd van vissen als baars, snoekbaars, snoek en de meerval.

Ondefinieerbare visser

De witvisser is niet te vangen in termen of te beschrijven als een groep met min of meer vaste rituelen, zoals de karpervisser (zie *Visionair* oktober 2009). Onder de witvissers vind je beoefenaars uit de hele breedte van de samenleving, van metselaar tot advocaat. Wel zijn ze te plaatsen in verschillende categorieën, gebaseerd op drie vistechnieken: de sportvisser die kiest voor de vaste stok, de matchhengel of de feederhengel.

Hoewel er vele manieren zijn om achter de witvis aan te gaan, is en blijft de basis van de witvisserij het vissen met vaste stok waarbij geen molen wordt gebruikt. Ingewijden noemen het: 'de

moeder aller vistechnieken'. Vissen met de vaste stok is een van de meest eenvoudige technieken binnen de visserij. Zo wordt de hengel enkel opgetuigd met een lijn, een dobber en een haak. Als hengel is van alles te gebruiken: van bamboestok tot ultralichte en peperdure wedstrijdhengel die is gebouwd van materialen uit de ruimtevaart. Zo eenvoudig als je kunt beginnen, zo geraffineerd en geavanceerd kun je het zelf ook maken.

Recreatievisser

De recreatievisser is de belangrijkste categorie binnen het witvissen. Dit zijn de mensen die voor hun plezier of ter ontspanning een hengel uitwerpen zonder zich al te veel te specialiseren. Het competitie-element speelt bij deze groep een kleine tot geen rol. Deze vissers geven, in verhouding tot hun meer gespecialiseerde broeders in Petrus, relatief weinig geld uit aan hun hobby.

Een starterset kun je al kopen voor zo'n vijftientig euro en eenvoudig aas is altijd voorhanden: met een halfje wit, wat pieren of voor een euro aan maden kun je al een dag lekker vissen. De gigantische omvang van deze groep recreanten is onder meer toe te schrijven aan de laagdrempeligheid van de vistechniek.

De wedstrijdvisser

Dan is er natuurlijk de wedstrijdvisser zoals die te zien was op het WK Zoetwatervissen 2009 aan de Lage Vaart in Almere. Deze mannen en vrouwen

vissen vooral in competitieverband en beheersen in de regel meerdere disciplines van het witvissen. Waar de recreatievisser 'gewoon een dag lekker gaat vissen', heeft de wedstrijdvisserij veel meer omhanden.

Alleen al in de voorbereiding gaat een hoop tijd zitten: voor alle omstandigheden worden speciale vistuigen klaargemaakt, het voer en aas krijgt de volle aandacht en voor belangrijke wedstrijden wordt vaak meerdere malen getraind om bekend te worden met het water. De wedstrijd dag zelf begint in alle vroegte en duurt inclusief de prijsuitreiking vaak tot in de avond. Tijdens de wedstrijd zelf is de wedstrijdvisser continu alert en is er in de regel weinig tijd voor praatjes.

Omdat je als wedstrijdvisser zo goed mogelijk wilt presteren, is de uitrusting een stuk uitgebreider dan die van de recreant. 'Zomaar even een hengel uitwerpen' is er niet bij en de kosten van deze bezigheid kunnen behoorlijk in de papieren lopen. Een beetje wedstrijdhengel van 13 meter (de internationale maximaal toegestane hengelengte) kost zonder problemen duizend euro en kan in het topsegment zelfs oplopen tot vijfduizend euro. Maar dan heb je ook wat: 13 meter pure hightech carbon of titanium uit de ruimtevaartindustrie dat nog geen kilo weegt. De uitslagen van wedstrijden worden bepaald door het uiteindelijke gewicht aan vis gevangen over een tijdsbestek van meestal drie tot vier uur. Ook de wedstrijdvisser is onder te brengen in

High tech hengels van 5000 euro en meer.

verschillende categorieën. Zo zijn er de vissers die op verenigingsniveau vissen: onderlinge wedstrijden binnen een vereniging. Daarnaast zijn er vissers die meedoen aan de landelijke competitie in bepaalde regio's. De absolute top in de sportvisserij is het meedraaien in de 'Nationale Topcompetitie'. Sportvisserij Nederland schrijft deze selectiewedstrijden uit en de winnaars daarvan worden uitgezonden naar verschillende kampioenschappen, zoals het EK en WK.

Feeder-visserij

De tweede van de drie te onderscheiden categorieën binnen het witvissen is de visserij met de feederhengel. Deze werphengel (dus voorzien van een werpmolen) is speciaal ontwikkeld om met een voerkorf te vissen. Dit is een klein korfje dat je vult met lokvoer en wat aas om de vis naar je stek te lokken. Het grote voordeel van de feederhengel is dat je er veel verder mee kunt vissen dan met de vaste stok. Geoefende vissers kunnen met een stevige feederhengel tot wel 100 meter werpen, waardoor de actiera-

dius enorm groot is. De aanbeet wordt zichtbaar gemaakt door de gevoelige hengeltop die krom trekt als er een vis aan het aas zit.

Feedervissen is met name erg effectief op wateren met een sterke stroming. Aan het korfje dat uitgeworpen wordt

De prijs van een wedstrijd-hengel kan oplopen tot meer dan 5000 euro.

zit een verzwaring, waardoor deze goed in het water blijft liggen. Door telkens op exact dezelfde plaats in te werpen, maak je een geconcentreerde voerplek waar de vis zich verzamelt. Omdat je met de feeder altijd op de bodem vist, is deze techniek vooral erg effectief als je het op brasem hebt gemunt.

Deze techniek, die oorspronkelijk ontwikkeld is in Engeland, is zeer populair onder de Nederlandse witvissers. Nederland behoort in het feedervisklassement dan ook tot de beste landen ter wereld. Een officiële wedstrijdcategory binnen de internationale wedstrijdvisserij is het echter nog niet. Maar daar

zou wel eens snel verandering in kunnen komen: de wereldsportvisorganisatie (CIPS) overweegt een officieel wereldkampioenschap feedervissen in het leven te roepen.

De matchhengel

Het vissen met de matchhengel is de derde categorie en een specialisatie binnen het witvissen. Elke visser kan met vaste stok vissen, maar niet elke vaste stok visser kan met een matchhengel omgaan. Deze vistechniek, wederom ontstaan in Engeland, is speciaal ontwikkeld om een lange matchdobber (de zogenaamde 'waggler') over lange afstanden weg te zetten. Dit is een stuk minder makkelijk dan het inwerpen met de vaste stok en feederhengel.

Met de matchhengel kun je tot wel vijftig meter uit de kant vissen, dus ook weer ver buiten het bereik van de vaste stok. Omdat het aas dankzij de dobber op alle waterdieptes, in alle waterlagen en tot op grote afstand kan worden aangeboden, kun je met de match een breed scala aan vissoorten vangen. Net als bij de feederhengel gebruik je bij het matchen een werp-

molen waardoor ook grotere vissen veilig kunnen worden geland.

Gelijkgestemd

Hoewel de witvisser niet te vangen is in termen of uiterlijke

kenmerken, hebben ze wel allen min of meer dezelfde doelen voor ogen. De witvisser wil regelmatig een wegtrekkende dobber zien of een feedertop die krom trekt. De witvisser wil dus actie en daarvoor is een gezonde en gevarieerde visstand van groot belang. Lengte en gewicht van de vis zijn daarbij zoals gezegd van minder groot belang dan bij bijvoorbeeld de karper- en snoekvisser. Als er maar wordt gevangen. En teruggezet, uiteraard. Het catch & release principe is erg belangrijk voor deze groep vissers. Vis meenemen is eenvoudigweg 'not done' onder witvissers. **V**

Gevaarlijke mix

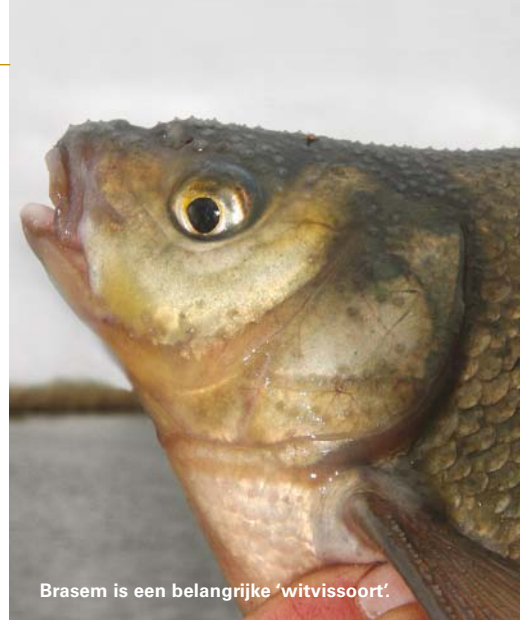
Omdat de witvisser regelmatig actie wil zien, is de visstand van doorslaggevend belang. Na de eutrofiëring en vervuiling in de jaren '60 en '70 is het water sinds eind jaren '80 met rasse schreden schoner geworden. Helaas is de inrichting van het water niet meegegaan in deze verbetering en is er ook nog steeds sprake van een onnatuurlijk peilbeheer. Het helderder worden van het water heeft daardoor geleid tot een daling van de visbiomassa. Op zich is dit nog geen probleem, het aantal vissoorten neemt bijvoorbeeld toe. Maar in combinatie met andere factoren zoals overbevissing en aalscholverpredatie heeft deze ontwikkeling op veel wateren, waaronder het IJsselmeer, een grote impact op de visstand gehad.

Door de sterke terugloop van het aalbestand en de grootschalige benutting van snoekbaars, zoeken beroepsvissers steeds meer naar alternatieve vissoorten. Deze vinden ze onder meer in de brasem en voorn, die

in gerookte vorm naar landen als Israel en het Oostblok worden verscheept. Ook visvijvers in Nederland, maar vooral in België, nemen op grote schaal brasem en voorn van het beroep af waardoor de fnuikende situatie is ontstaan dat de hengelsport mede verantwoordelijk is voor de achteruitgang van de witvisstand.

De aalscholver heeft niet alleen een impact door het wegvreten van vis, maar ook door het veelvuldig 'aanpikken' van de vis tijdens de jacht van deze watervogel. Veel vissen sterven later alsnog door de verwondingen of stress. Op de flanken van de vissen zijn duidelijke littekens te zien van de snavel van de aalscholver die vooral jaagt op afgesloten wateren.

Wat exact de oorzaak is van de achteruitgaande visstand is niet te zeggen, maar het schoner wordende water, de kunstmatige inrichting van het water, een tegennatuurlijk peilbeheer, overbevissing en de aalscholver samen zijn een gevaarlijke mix.

Brasem is een belangrijke 'witvissoort'.

Wedstrijdvisserij als een internationale topsport.

Bekende witvisser: Jan van Schendel

Jan van Schendel (52) is witvisser in hart en nieren en bondscoach van het Nederlandse team sportvissers tijdens het WK Zoetwatervissen 2009 in Almere. "Toen ik klein was nam mijn vader mij geregeld mee naar de waterkant. Ik kan met zekerheid zeggen dat ik vis zolang ik besta. Toen ik jong was viste ik vooral ter

ontspanning. Ik genoot van het buiten zijn en de natuur om me heen.

Geïnteresseerd in wedstrijdvisserij raakte ik pas toen ik naar mijn eerste wedstrijd ging. Ik raakte daar aan de praat met een visser, die mij uitnodigde voor een wedstrijd waar de beste Nederlandse visser zou zijn: Joran Pannekoek. Vanaf het moment dat ik hem zag vissen was ik verkocht!

Op clubniveau ben ik begonnen. Met wat beginnersgeluk

won ik een paar wedstrijdjes. Toen ging het balletje rollen. Ik ging op nationaal niveau vissen, maar besepte al snel dat vissen in Nederland ietwat eenzijdig is. Uit eigen beweging ben ik gaan trainen in het buitenland. Ik heb jaren in Engeland getraind met Bob Nudd, viervoudig wereldkampioen en één van de beste vissers van de wereld. Uiteindelijk heeft het me zes jaar gekost om bij de selectie te komen. Mijn eerste WK was Bulgarije in 1986. Mensen hebben me ontraden naar dat communistische land te gaan. Toch wilde ik erheen, ook om te oefenen. Wat bleek? Alles was daar fantastisch georganiseerd. Voor ieder land was een tolk aanwezig: een tolk waar ik later mee ben getrouwd. Als land werden we vierde en individueel was ik negentiende. Een hele prestatie. Ik was al blij dat ik er überhaupt bij was.

In 1990 had ik individueel meer succes in voormalig Joegoslavië. Ik werd vierde individueel en als land behaalden we dezelfde plaats.

Om ooit kans te maken op een plek bij de selectie moet je all-round zijn om alle technieken tot in de perfectie beheersen."